

Derde voortgangsrapportage

ACTIEPROGRAMMA ZORG VOOR DE JEUGD

november 2019

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Beschouwing	6
Overzicht met belangrijkste mijlpalen sinds de start van het programma (april 2018)	8
Actielijn 1 Betere toegang tot jeugdhulp voor kinderen en gezinnen	11
Actielijn 2 Meer kinderen zo thuis mogelijk laten opgroeien	15
Actielijn 3 Alle kinderen de kans bieden zich te ontwikkelen	21
Actielijn 4 Kwetsbare jongeren beter op weg helpen zelfstandig te worden	24
Actielijn 5 Jeugdigen beter beschermen als hun ontwikkeling gevaar loopt	27
Actielijn 6 Investeren in vakmanschap	31
Randvoorwaarden: Jeugdhulp dichtbij het kind	34
Leren en verbeteren met ervaringen in de Jeugdhulp	38

Inleiding

Ambitie en doelen

Het Actieprogramma Zorg voor de Jeugd is op 16 april 2018 gelanceerd, als antwoord op de tussenevaluatie van de Jeugdwet (januari 2018). Ons gezamenlijke doel is de jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering merkbaar en meetbaar steeds beter te maken voor kinderen, jongeren en gezinnen, zodat ze op tijd passende hulp ontvangen. Daarom werken we aan betere ondersteuning van kinderen, jongeren en gezinnen tijdens de levensloop van het kind (thuis, uitwonend, op school en bij 18 jaar) en investeren we in het vakmanschap van jeugdprofessionals.

Betere zorg voor de jeugd bereiken we alleen als alle betrokken partijen daarbij samenwerken. Centraal in het programma staat daarom het partnerschap tussen het Rijk, gemeenten, jeugdhulpaanbieders, jeugdprofessionals en cliëntenorganisaties. Door de betrokken partijen wordt aan de hand van zes inhoudelijke actielijnen gewerkt om het gezamenlijke doel te bereiken. Deze actielijnen geven tegelijkertijd de prioriteiten weer in de transformatie van het jeugdhulpstelsel voor de jaren t/m 2021.

- 1 Betere toegang tot jeugdhulp voor kinderen en gezinnen
- 2 Meer kinderen zo thuis mogelijk laten opgroeien
- 3 Alle kinderen de kans bieden zich te ontwikkelen
- 4 Kwetsbare jongeren beter op weg helpen zelfstandig te worden
- 5 Jeugdigen beter beschermen als hun ontwikkeling gevaar loopt
- 6 Investeren in vakmanschap
- R Jeugdhulp dichtbij het kind

Leeswijzer van deze voortgangsrapportage

Deze derde voortgangsrapportage toont per actielijn de belangrijkste inspanningen en (proces)resultaten tussen mei en oktober 2019. De november-voortgangsrapportage is compact; de mei-editie is uitgebreider omdat deze ook inzicht geeft in de effectmeting op basis van de jaarcijfers van het CBS (in factsheets per actielijn).

In de beschouwing schetst de stuurgroep haar gezamenlijke beeld over de voortgang, gevolgd door een opsomming van de belangrijkste mijlpalen sinds de start van het programma. Hierna volgt per actielijn op hoofdlijnen een feitelijke opsomming van de inspanningen en (proces)resultaten tussen mei en oktober 2019. In het laatste hoofdstuk schetsen wij het proces en de eerste uitkomsten van 'leren en verbeteren met ervaringsverhalen in de jeugdhulp'.

Op de vernieuwde website www.voordejeugd.nl vindt u meer achtergrondinformatie over de activiteiten van het programma en praktijkvoorbeelden die laten zien dat de gewenste beweging op gang is.

Deze derde voortgangsrapportage is een gezamenlijk product van de leden van de Stuurgroep Zorg voor de Jeugd: MIND, Ieder(in)/Per Saldo namens de cliëntenorganisaties, het Nederlands Instituut van Psychologen en Jeugdartsen Nederland namens de beroepsverenigingen, de Branches Gespecialiseerde Zorg voor Jeugd namens de jeugdhulpaanbieders, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de ministeries OCW, JenV en VWS, in samenwerking met de betrokken partners van de verschillende actielijnen.

BESCHOUWING

Beschouwing

Met het programma Zorg voor de Jeugd willen we samen de jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering voor kinderen, jongeren en gezinnen merkbaar en meetbaar steeds beter maken. Jaarlijks geven we in de mei-rapportage inzicht in de indicatoren op basis waarvan wij meten welke effecten merkbaar zijn. De november-voortgangsrapportage geeft een tussenstand op proces: per actielijn brengen we de inspanningen en mijlpalen van de afgelopen vijf maanden in beeld. De belangrijkste mijlpalen sinds juni zijn:

Actielijn 1:

Het Rijk en de VNG hebben – op basis van onderzoek van KPMG - vastgesteld welke 5 basisfuncties er altijd verwacht mogen worden van lokale teams (zoals wijkteams).

Actielijn 2:

De branches gespecialiseerde zorg voor jeugd hebben zich gecommitteerd aan en zijn aan de slag met de verschillende acties met betrekking tot pleegzorg, gezinshuizen en gesloten jeugdhulp.

Actielijn 3:

Er is extra geld (5 mln euro) beschikbaar gesteld voor zorg en ondersteuning op school voor kinderen met een ernstige meervoudige beperking.

Actielijn 4:

Er is structureel geld (11,4 mln euro) beschikbaar gesteld aan gemeenten als tegemoetkoming voor jongeren om na hun 18de verjaardag in een gezinshuis te wonen.

Actielijn 5:

Op zes plekken in het land zijn pilots gestart om de jeugdbescherming effectiever en eenvoudiger te maken.

Actielijn 6:

Op 12 juni en 4 september hebben landelijke schrapdagen in de jeugdhulp plaatsgevonden met als doel dat jeugdprofessionals minder tijd kwijt zijn aan administratie.

Een overzicht van alle mijlpalen die behaald zijn sinds de start van dit programma vindt u op pagina 8 t/m 10.

Maar er zijn ook zaken die beter kunnen en moeten. Kinderen en gezinnen ontvangen nog niet altijd tijdige en passende (specialistische) zorg en ondersteuning op de juiste plek; denk bijvoorbeeld aan kinderen met complexe zorgvragen en jongeren met een levenslange en levensbrede beperking. Jeugdprofessionals ervaren veel (regel)druk en administratieve lasten op de werkplek. Dit kost veel tijd en gaat ten koste van het werkplezier.

Jeugdhulpaanbieders ervaren onvoldoende stabiliteit in hun bedrijfsvoering en kampen met knelpunten rond tarieven, tijdrovende inkooptrajecten en beperkte standaardisatie van administratieve processen. Veel gemeenten vinden het lastig om regie te pakken en de regionale samenwerking staat op sommige plekken onder druk. Deze spanningen trekken een zware wissel op de onderlinge samenwerking én solidariteit tussen gemeenten, aanbieders en professionals.

Sinds de start van het programma zijn een aantal randvoorwaarden op orde gebracht: er is een ondersteuningsteam ingericht dat de regionale transformatie ondersteunt en ook zijn de Jeugdautoriteit en de Geschillencommissie van start gegaan. Veel gaat goed en er zijn mooie ontwikkelingen zichtbaar. Zo zijn er meer kinderen in beeld bij lokale teams, zijn er goede voorbeelden van ontschotting en samenwerking tussen verschillende vormen van jeugdhulp, zijn er kansrijke voorbeelden van specialistisch werken in de wijk en kiezen steeds meer regio's voor meerjarige contracten.

We hebben veel stappen gezet, maar er is ook nog veel werk te verrichten om alle beloftes van de jeugdwet en dit programma waar te maken. De professionals, aanbieders en gemeenten die wij hiervoor nodig hebben ondersteunen de transformatiedoelen, maar staan allen onder druk. Een betere organisatie van het jeugdhulpstelsel lijkt nodig; er is behoefte aan een nadere ordening van het jeugdhulpstelsel. Zodat er bij gemeenten, jeughulpaanbieders en professionals meer ruimte komt voor de transformatie. En meer werkplezier en minder werk- en regeldruk voor de behandelaren, psychologen, orthopedagogen, jeugdwerkers, jeugdverpleegkundigen, vaktherapeuten, vrijevestigde therapeuten, kinderpsychiaters, sociaal werkers, jeugdartsen en huisartsen die dag in dag uit met gezinnen en kinderen werken. Pas dan kan er meer ruimte ontstaan om zorg integraal en dichtbij het kind aan te bieden, waardoor er meer aandacht komt voor kinderen, jongeren en ouders en zij zich vaker goed gehoord en geholpen voelen.

Daarbij luisteren en leren we van jongeren, ouders en professionals. We zijn dankbaar dat 862 jongeren, ouders en professionals hun verhaal met ons Vertelpunt Zorg voor de Jeugd durfden te delen. In het hoofdstuk 'leren en verbeteren van ervaringen in de jeugdhulp' leest u meer over onze ervaringen met een nieuwe methodiek voor het leren van ervaringsverhalen. We herkennen het belangrijkste inzicht dat jongeren en ouders zich niet altijd goed gehoord voelen. Wij verwelkomen daarom ook de verbeterideeën van jongeren, ouders, professionals en beleidsmedewerkers die zijn ontstaan op basis van deze inzichten en gaan daarmee aan de slag. Uiteraard doen we dit zoveel mogelijk samen met ervaringsdeskundige jongeren, ouders en professionals, onder het motto 'niets over hen zonder hen'.

De stuurgroep Zorg voor de Jeugd

- Ali Rabarison, *Vereniging van Nederlandse Gemeenten*
- Aline Molenaar, *Per Saldo*
- Astrid Nielen, *AJN Jeugdartsen Nederland*
(namens de medische beroepsverenigingen AJN, LHV, NVK, NVvP, V&VN)
- Els Tieman, *ministerie van JenV*
- Illya Soffer, *Ieder(in)*
- Marion Smit, *ministerie van VWS*
- Martijn Sanders, *ministerie van OCW*
- Menno Tusschenbroek, *MIND*
- Vera Naber, *Nederlands Instituut van Psychologen* (namens de beroepsverenigingen NIP, BPSW, Bv Jong, FVB, LVVP, NVO)
- Veronique Esman, *Branches Gespecialiseerde Zorg voor Jeugd*

Overzicht met belangrijkste mijlpalen sinds de start van het programma (april 2018)

Mijlpaal	Actielijn	Wanneer
Wetsvoorstel gericht op centraliseren luisterlijnen (o.a. kindertelefoon) en Vertrouwenswerk Jeugd is aangenomen in de EK	1	VGR 1
Instellingssubsidie voor Kindertelefoon en Klachtenbureau Jeugdzorg (AKJ) is t/m 2022 geregeld	1	VGR 1
Varianten van de inrichting van lokale teams (met voor- en nadelen) zijn door Integraal Werken in de Wijk (IWW) beschreven	1	VGR 1
Digitale toolbox voor wijkteams die werken met jeugd is gemaakt door het Nji	1	VGR 1
28 gemeenten zijn gestart met pilot levensbrede cliëntondersteuning	1	VGR 2
Verbeterde zelfevaluatietool Inspectie Toezicht Sociaal Domein en IWW is gereed, 10 pilots gestart	1	VGR 2
Het Juiste Loket is verbonden met de expertteams van de 42 regio's	1	VGR 3
De vijf basisfuncties die altijd verwacht mogen worden van lokale teams zijn vastgesteld door Rijk en VNG	1	VGR 3
Onderzoek 'levenslange en levensbrede zorg- en ondersteuningsvragen van jeugdigen en jongsvolwassenen' is afgerond	1	VGR 3
Onderzoek naar informeel mentorschap in de jeugdhulp is afgerond	1	VGR 3
Concept-visie over wijkgericht werken met het oog op jeugd (VGR 1), dialoogsessies + werkconferentie hierover en een publicatie met de opbrengst hiervan is gereed	1	VGR 3
Vijf pilots om jeugdhulp in gezinsvormen regionaal te stimuleren zijn gestart	2	VGR 1
Koersdocument met kwaliteitscriteria voor Gezinshuizen is opgesteld	2	VGR 2
Actieplan 'Best passende zorg voor kwetsbare jongeren' om overplaatsingen, gesloten plaatsingen en separaties te verminderen is opgesteld	2	VGR 2
Fiscale vrijstelling van pleegvergoedingen is geregeld	2	VGR 2
Verbeterd instrumentarium om de kracht van pleegouders te versterken is ontwikkeld	2	VGR 2
Onderzoek om werving nieuwe pleegouders te verbeteren is afgerond	2	VGR 2
Project 'Ik laat je niet alleen' (deel 1) dat de praktijk van gedwongen afzondering en andere vrijheidbenemende interventies in de JeugdzorgPlus laat zien is afgerond	2	VGR 2
Er is één definitie 'gedwongen afzonderen' geformuleerd, een nulmeting uitgevoerd en registratie-afspraken gemaakt	2	VGR 2
Implementatieplannen aanpak pleegzorg, gezinshuizen en gesloten jeugdzorg zijn in samenhang gebracht	2	VGR 3
Subsidie voor BGZJ ter uitvoering van de aanpak pleegzorg, gezinshuizen en gesloten jeugdzorg is geregeld	2	VGR 3
Factsheet met plaatsingscriteria voor pleegzorg, gezinsgericht en residentiële zorg is opgesteld	2	VGR 3
Er is een nieuwe wervingscampagne voor pleegouders	2	VGR 3
Maatregelenpakket zorg in onderwijstijd opgesteld	3	VGR 1
Subsidie voor onderwijszorgconsulenten is verhoogd en verlengd	3	VGR 2
Advies René Peeters over betere samenwerking onderwijs/zorg/jeugdhulp is opgeleverd	3	VGR 2

Mijlpaal	Actielijn	Wanneer
Versnellingsagenda thuiszitters en advies Dullaert over doorzettingsmacht is opgeleverd	3	VGR 2
Subsidie gedragswerk is gerealiseerd	3	VGR 2
Onderzoek AEF naar ontwikkelingskansen kinderen gereed	3	VGR 3
Programmteam voor het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs, kinderopvang, jeugdhulp en zorg is gestart	3	VGR 3
Onderzoek Berenschot naar financiering zorg in onderwijstijd is gereed	3	VGR 3
Extra middelen voor leerlingen met ernstig meervoudige beperking beschikbaar gesteld, zorgarrangeurs en pilots aangekondigd	3	VGR 3
Factsheet gezondheidszorg in het onderwijs opgeleverd	3	VGR 3
Jongerentop en onderzoek Regioplan naar thuiszitters	3	VGR 3
Leeftijd pleegzorg opgehoogd naar 21 jaar en 13,7 miljoen structureel toegevoegd aan Gemeentefonds voor uitvoering	4	VGR 1
Er is een health deal gesloten ter stimulering van de inzet van eHealth onder kwetsbare jongeren in de overgang naar volwassenheid	4	VGR 1
RVS heeft adviesrapport leeftijdsgrenzen uitgebracht	4	VGR 1
AEF onderzoek naar de leeftijdsgrens van de jeugdhulpplicht is gereed	4	VGR 2
Zes pilots gestart om met toekomstplannen aan de slag te gaan	4	VGR 2
Website www.16-27.nl , die kennisdeling ondersteunt, is vernieuwd	4	VGR 2
Er is structureel geld (11,4 mln euro) beschikbaar gesteld aan gemeenten als tegemoetkoming voor jongeren om na hun 18de verjaardag in een gezinshuis te wonen	4	VGR 3
Participatiescan voor gemeenten, scholen en andere netwerkpartners die de arbeidsmarktpositie van kwetsbare jongeren willen versterken is opgeleverd en gelanceerd op de Voor de Jeugd Dag	4	VGR 3
Zes pilots gestart om jeugdbeschermingsketen te vereenvoudigen	5	VGR 2
Communicatiemateriaal actieplan feitenonderzoek is ontwikkeld, waaronder een praatplaat voor kinderen en ouders over proces jeugdbeschermingsketen	5	VGR 3
Juridische vraagbaak voor vereenvoudiging jeugdbeschermingsketen is ingericht	5	VGR 3
Scholingsnetwerk tbv procesverbetering feitenonderzoek is opgezet	5	VGR 3
Factsheet over verantwoordelijkheden van gemeenten rondom jeugdhulp in strafrechtelijk kader is gereed	5	VGR 3
Kader voor kennisonderzoeksprogramma "Wat werkt voor de Jeugd" is vormgegeven	6	VGR 1
Onderzoek naar de arbeidsmarkt in het jeugddomein is gereed	6	VGR 2
Advies over samenwerking tussen veldpartijen om het vakmanschap te versterken is gereed	6	VGR 2
Eerste ambassadeursklas jeugdprofessionals is opgeleid	6	VGR 2
Speciaal adviseur vermindering regeldruk bij zorgaanbieders en professionals is aangesteld	6	VGR 2

Mijlpaal	Actielijn	Wanneer
Samenwerkingsplatform vakmanschap is in oprichting	6	VGR 2+3
Twee landelijke schrapdagen zijn georganiseerd	6	VGR 3
Scholingsfonds voor zij-instromers die omgeschoold willen worden tot SKJ jeugdhulpprofessional	6	VGR 3
Arbeidsmarkttafel jeugdsector is in oprichting	6	VGR 3
Op de VNG site staat welke (hoog) specialistische jeugdhulp landelijk wordt aangeboden, ingekocht en beschikbaar is	R	VGR 1
Regionale expertteams en leertafels operationeel in elke jeugdregio	R	VGR 1
Alle jeugdregio's hebben een transformatieplan opgesteld	R	VGR 1
Transitie Autoriteit Jeugd is verlengd tot 1 januari 2019	R	VGR 1
Gemeenten hebben een standaard rapport ontvangen van CBS met lokale informatie over jeugdhulpgebruik	R	VGR 1
Landelijk set outcomecriteria tbv CBS data is gerealiseerd	R	VGR 1
Samenwerkingsafspraken over monitoring, consequent gebruik uitvoeringsvarianten en standaardberichten informatievoorziening sociaal domein zijn gemaakt	R	VGR 1
Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd is opgericht en operationeel	R	VGR 2
Jeugdautoriteit is opgericht en operationeel	R	VGR 2
Geschillencommissie sociaal domein is opgericht en operationeel	R	VGR 2
Transformatiebudget is uitgekeerd aan 42 regio's	R	VGR 2
Wetsvoorstel regionale samenwerking en vermindering administratieve lasten is inwerking getreden	R	VGR 2
Ealy Warning instrument voor tijdig signaleren van continuïteitsproblemen van cruciale jeugdhulp is gereed	R	VGR 2
Ondersteuningsprogramma rond inkoop sociaal domein is gestart (o.a. leergang Inkoop en Contractering)	R	VGR 2

Actielijn 1: Betere toegang tot jeugdhulp voor kinderen en gezinnen

Waar zetten we op in?

Kinderen, jongeren en gezinnen moeten

actiever worden betrokken bij de
verlening van jeugdhulp en totstand-
koming van het jeugdhulpbeleid.

Samen met gemeenten en relevante
partijen gaan we zorgen voor een betere
toegang tot jeugdhulp voor kinderen en
gezinnen. We zetten daarom in op de
volgende doelen:

- A** Informatievoorziening over de jeugdhulp verbeteren door meer bekendheid te geven aan het Juiste Loket. Daarnaast gaan we de levensbrede cliëntondersteuning versterken.
- B** Gemeenten en andere relevante partijen gaan zorgen voor betere toegang tot jeugdhulp voor kinderen en gezinnen, waaronder het vergroten van de effectiviteit van lokale teams door o.a. meer specialistische hulp aan de voorkant en betere samenwerking met huisartsen, scholen, jeugdgezondheidszorg en jeugdbescherming.
- C** Gemeenten en andere relevante partijen gaan zorgen voor een passende toegang tot jeugdhulp voor kinderen die vanwege hun beperking zijn aangewezen op langdurige vormen van ondersteuning.
- D** Inzetten van mentoren voor kinderen en jongeren.
- E** Een luisterend oor (kindertelefoon).

Voortgang sinds mei 2019

Landelijk en lokaal in gesprek over de basisfuncties van lokale teams

In opdracht van VWS en de VNG voerde KPMG een onderzoek uit naar de basisfuncties van lokale teams (zie bijlage 1b). Op basis hiervan is een routekaart ontwikkeld om het lokale gesprek te faciliteren voor (gemeentelijke) beleidsmakers en beslissers met onder andere de aanbieders en professionals (Waar staan we? Wat kunnen we verbeteren?). Om zo de kwaliteit en effectiviteit van lokale teams inhoudelijk te versterken en duidelijkheid te geven binnen gemeenten wat je van een lokaal team mag verwachten.

De komende maanden zetten VNG, VWS en partners in het jeugdveld, stappen in de verdere communicatie en implementatie gericht op de borging van de basisfuncties in de regio. Bij de ondersteuning van gemeenten, professionals en inwoners is een belangrijke rol weggelegd voor het OZJ in samenwerking met de kennisinstututen, Associatie Wijkteams en beroepsverenigingen. Denk daarbij aan leersessies, regiobijeenkomsten en train de trainer concepten.

Aandacht voor levenslange en levensbrede zorg- en ondersteuningsvragen in toegang en ondersteuning

Significant heeft onderzoek uitgevoerd naar 'levenslange en levensbrede zorg- en ondersteuningsvragen van jeugdigen en jongvolwassen' (zie bijlage 3). De uitkomsten van het onderzoek benutten we voor het formuleren en doorvoeren van concrete verbeteracties door cliëntorganisaties, het OZJ, de VNG, de beroepsgroepen, de Branches Gespecialiseerde Zorg en het Rijk. Belangrijkste uitdaging is om deze doelgroep bij de toegang tijdig te herkennen en te erkennen dat er sprake is van een levenslange en levensbrede zorgvraag omdat de

beperkingen niet overgaan. De benodigde zorg en ondersteuning is gericht op integrale participatie, met oog voor de kwaliteit van leven. Een benadering gericht op herstel is minder passend bij deze doelgroep.

Succesvol en duurzaam inzetten van mentoren

Het onderzoek van de Universiteit van Amsterdam 'Natuurlijk mentorschap in de jeugdhulp: duurzame oplossing voor een complex probleem?' is afgerond. Dit onderzoek geeft inzicht in de verschillende ervaringen met een JIM (Jouw Ingebrachte Mentor), nadat de hulpverlening is afgerond. Het merendeel van de JIM's houdt contact met de jongere na afloop van het hulpverleningstraject, in de meeste gevallen woont de jongere nog steeds thuis of in zijn vertrouwde omgeving en is dreigende uithuisplaatsing afgewend. Volgens de onderzoekers is het "werken met JIM een positieve en veelbelovende aanpak in de jeugdhulp, mits deze door alle betrokken partijen op waarde wordt geschat." Volgens stichting JIM zijn er naar schatting enkele duizenden informele mentoren actief in het land en zijn inmiddels 870 professionals getraind om samen te werken met JIM's.

De komende periode is gericht op een meer gestructureerde uitbouw van het (informele) mentorschap. Met ondersteuning van het OZJ treffen zes jeugdregio's voorbereidingen op het uitbreiden van ambulante specialistische hulp in combinatie met de inzet van het informele netwerk. Deelnemers zijn tweedelijns voorzieningen en verwijzers (waaronder Gecertificeerde Instellingen), onder regie van gemeenten.

Overzicht met belangrijkste mijlpalen en vervolgstappen op de subdoelen

Subdoel	Belangrijkste mijlpalen sinds mei 2019	Vervolgstappen
A Informatievoorziening over de jeugdhulp verbeteren door meer bekendheid te geven aan het Juiste Loket. Daarnaast gaan we de levensbrede cliëntondersteuning versterken.	<p>Het Juiste Loket verzorgt regelmatig presentaties om haar bekendheid te vergroten (bv bij beroepsvereniging voor cliëntondersteuners en bij de VNG expertteamdag).</p> <p>24 van 28 koplopergemeenten hebben voorstellen ingediend gericht op versterking van de cliëntondersteuning.</p>	<p>Inzet op verder vergroten van de bekendheid, signaleren van mogelijke knelpunten en proactieve afstemming met betrokken partijen. Dit in verbinding met expertteams voor complexe casuïstiek.</p> <p>Nieuwe gemeenten hebben zich dit najaar aangemeld als koploper. Na selectie gaan 12-20 extra gemeenten in 2020 aan de slag.</p>
B Gemeenten en andere relevante partijen zorgen voor betere toegang tot jeugdhulp voor kinderen en gezinnen, waaronder het vergroten van de effectiviteit van lokale teams door o.a. meer specialistische hulp aan de voorkant en betere samenwerking met huisartsen, scholen, jeugdgezondheidszorg en jeugdbescherming.	<p>Op basis van het dialoogstuk 'Wijkgericht werken met het oog op jeugd' heeft het NJI samen met betrokken partners dialoogsessies georganiseerd met verschillende stakeholders. Opbrengsten waren divers en zijn besproken tijdens een conferentie op 14 juni 2019.</p> <p>KPMG onderzoek 'Basisfuncties voor lokale teams in kaart; de route en componenten onder de loep' is afgerond. VNG en VWS hebben de basisfuncties voor lokale teams vastgesteld. De (concept-) Kwaliteitsstandaarden Werken aan Veiligheid voor lokale (wijk) teams en gemeenten maken hier onderdeel van uit. Het proces om de Kwaliteitsstandaarden Werken aan Veiligheid voor lokale (wijk)teams en gemeenten vast te stellen door de relevante VNG commissies is ingezet (najaar 2019). Het eerste concept van de zelfscan is beschikbaar en beproefd in de regio Flevoland.</p>	<p>De komende maanden wordt gestart met communicatie en verdere implementatie. Na vaststelling van de kwaliteitsstandaarden wordt een zelfscaninstrument gemaakt ter ondersteuning van gemeenten. Het programmteam Geweld hoort nergens thuis ondersteunt gemeenten en regio's in het gebruik van de zelfscan en richt in 2020 een ondersteuningsprogramma in.</p> <p>Voor de komende maanden staan onder meer praktijkvoorbeelden m.b.t. samenwerking met de GGZ, specialistische hulp en jeugdbescherming op het programma.</p> <p>Van alle regio's is een link bekend die verwijst naar de sociale kaart. Op basis van deze inventarisatie kijken we samen met het OZJ hoe we de sociale kaarten kunnen doorontwikkelen, bijvoorbeeld of via de sociale kaart ook inzichtelijk is wat het voorliggende preventieve aanbod is.</p> <p>De tool wordt bij een aantal nieuwe gemeenten getest en de definitieve versie van de zelfevaluatietool is begin 2020 gereed en wordt dan verspreid.</p> <p>Na vaststelling van de kwaliteitsstandaarden wordt een definitieve versie van de zelfscan gemaakt. Mogelijke vervolgcacties worden door gemeenten en VNG geformuleerd. Het programmteam Geweld hoort nergens thuis ondersteunt gemeenten en regio's in het gebruik van de zelfscan en richt in 2020 een ondersteuningsplan in.</p>

Actielijn 1: Betere toegang tot jeugdhulp voor kinderen en gezinnen

Subdoel	Belangrijkste mijlpalen sinds mei 2019	Vervolgstappen
<p>B Vervolg > Gemeenten en andere relevante partijen zorgen voor betere toegang tot jeugdhulp voor kinderen en gezinnen, waaronder het vergroten van de effectiviteit van lokale teams door o.a. meer specialistische hulp aan de voorkant en betere samenwerking met huisartsen, scholen, jeugdgezondheidszorg en jeugdbescherming.</p>	<p>Lokale teams leren met en van elkaar. De Associatie Wijkteams heeft in samenwerking met de kennisinstututen NJI en Movisie praktijkvoorbeelden opgehaald, beschreven en verspreid over de samenwerking met onder meer huisartsen, Jeugdgezondheidszorg en Veilig Thuis.</p> <p>Sociale Kaart van het ingekochte aanbod per regio: De VNG inventariseert op dit moment of alle regio's zo'n openbaar toegankelijke sociale kaart hebben en treed in overleg met regio's die dat niet hebben. Het merendeel van de 42 regio's heeft een link naar hun sociale kaart aangeleverd bij de VNG. Met OZJ is afgesproken dat zij een eerste analyse doen over hoe sociale kaarten eruit zien en waar verbetermogelijkheden liggen.</p> <p>De verbeterde versie van de zelfevaluatietool waarmee gemeenten de toegang en samenhang in hulp en ondersteuning in het brede sociale domein in kaart kunnen brengen en verbeteren is via diverse communicatiekanalen actief onder de aandacht gebracht.</p> <p>Het proces om de Kwaliteitsstandaarden Werken aan Veiligheid voor lokale (wijk)teams en gemeenten vast te stellen door de relevante VNG commissies is ingezet (najaar 2019). Het eerste concept van de zelfscan is beschikbaar en beproefd in de regio Flevoland.</p>	
<p>C Gemeenten en andere relevante partijen zorgen voor een passende toegang tot jeugdhulp voor kinderen die vanwege hun beperking zijn aangewezen op langdurige vormen van ondersteuning.</p>	<p>Het onderzoek van Significant naar 'Levenslange en levensbrede zorg- en ondersteuningsvragen van jeugdigen en jongvolwassenen: rapportage met knelpunten en oplossingsrichtingen' is afgerond.</p>	<p>De stuurgroep Zorg voor de Jeugd formuleert concrete verbeteracties op basis van de resultaten van het onderzoek en zorgt voor uitvoering hiervan.</p>
<p>D Inzetten van mentoren voor kinderen en jongeren.</p>	<p>Onderzoek Universiteit van Amsterdam 'Natuurlijk mentorschap in de jeugdhulp: duurzame oplossing voor een complex probleem?' is afgerond.</p>	<p>Met het onderzoek in de hand kan de komende maanden een meer gestructureerde aanpak worden ontwikkeld. Onder meer 6 jeugdregio's gaan hiermee aan de slag met ondersteuning van OZJ.</p>
<p>E Een luisterend oor (kindertelefoon).</p>	<p>Op 21 mei jl is het wetsvoorstel aangenomen in de Eerste Kamer. Daarmee is dit onderdeel van de actielijn gereed.</p>	<p>Geen.</p>

Actielijn 2:

Meer kinderen zo thuis mogelijk laten opgroeien

Waar zetten we op in?

Elk kind heeft recht op een liefdevolle en stabiele omgeving om in op te groeien. We willen ervoor zorgen dat kinderen zo thuis mogelijk opgroeien en dat als een kind niet meer thuis kan wonen het zo min mogelijk heen en weer wordt geplaatst. Daarom zetten we in op de volgende doelen:

- A** We vragen van de lokale en regionale jeugdhulp zich nog beter te ontwikkelen in preventie van onveiligheid thuis en in benutten en met wetenschap nog verder ontwikkelen van bestwerkende vaardigheden om te zorgen dat nog meer kinderen veilig thuis kunnen wonen.

- B** Opvang in pleeggezinnen ondersteunen met het actieplan Pleegzorg.

- C** Ontwikkeling van gezinsgerichte voorzieningen.

- D** Actieplan: De best passende zorg voor kwetsbare jongeren.*

* Voorheen:

- D** Regionale aanpak om overplaatsen van kinderen tot een minimum beperken.
- E** Minder gesloten plaatsingen, verkorten duur en uitstroom bevorderen.
- F** Stoppen met separeren, overige tijdelijke afzonderingen zoveel mogelijk terugdringen.

Voortgang sinds mei 2019

Elk kind heeft recht op een liefdevolle en stabiele omgeving om in op te groeien. In de eerste plaats werken we ernaar toe dat steeds meer kinderen gewoon thuis kunnen opgroeien. Daar willen we steeds beter in worden. Wanneer thuis blijven wonen, al dan niet tijdelijk, niet mogelijk is, willen we dat het kind 'zo thuis mogelijk' kan opgroeien. Pleegzorg en andere vormen van gezinsgerichte jeugdhulp spelen hier een belangrijke rol in. Zo thuis mogelijk is inmiddels vertaald in drie speerpunten elk met een eigen actieplan, waarbij we de verbinding zoeken in en tussen de plannen:

- [Actieplan Pleegzorg](#)
- [Aanpak Gezinshuizen](#)
- [Actieplan: De best passende zorg voor kwetsbare jongeren](#)

Zo thuis mogelijk

Aan de uitvoering van deze plannen is de afgelopen maanden gestaag doorgewerkt. Enkele resultaten:

- In verschillende bestuurlijke bijeenkomsten van de branches afzonderlijk en gezamenlijk (onder andere op 27 september) is gewerkt aan gezamenlijk bestuurlijk draagvlak voor het plan 'De best passende zorg voor kwetsbare jongeren'. Professionals en bestuurders hebben afgesproken snel gezamenlijk vanuit ieders verantwoordelijkheid, aan de slag te gaan om inzicht te bieden in goede voorbeelden, de regio's te betrekken en maatwerk te bieden bij het bereiken van de mijlpalen voor de komende 6 tot 12 maanden.
- Het project 'Ik laat je niet alleen' deel 1 is afgerond en wordt voortgezet met onder andere een aantal nieuwe metingen, continuering lerend netwerk en delen goede alternatieven en voorbeelden.
- Na de goedkeuring van de Medisch Ethische Toetsings Commissie is het onderzoek 'Ketenbreed leren' van start gegaan. De eerste casusonderzoeken blijken een schat aan informatie op te leveren: *"Door de levensgeschiedenis met elkaar langs te lopen wordt extra duidelijk wat er vanaf het begin van het leven van Jordy (fictieve naam) al speelde en dat je eigenlijk al veel verder terug moet kijken"*.
- Het programma 'Versterken van de kracht van pleegouders' is de tweede fase ingegaan, waarin onder andere een online platform voor pleegouders zal worden ontwikkeld. Daarnaast wordt het leeraanbod voor pleegouders uitgebreid met onder andere online trainingvideo's, video verhalen en een traumatraining.
- In de BGZJ voortgangsbrief van 31 oktober wordt de voortgang op de drie speerpunten uitvoerig beschreven.

OZJ ondersteunt acht regio's:

OZJ-ontwikkelaar Ineke Glissenaar vult hier op aan: Op dit moment sta ik acht regio's actief bij en vier in de schil eromheen. Op basis van analyses die ik met en bij een groot aantal regio's op dit thema heb gedaan, zetten we in de acht regio's in op de volgende drie focuspunten:

1. Uitbreiding van Ambulant Specialistisch Systemische (ASS)-behandeling inclusief inzet uit het informele netwerk. Deze vraag komt ook terug in veel transformatieplannen. Hiermee wordt het zorglandschap uitgebreid met een integrale interventie die kan voorkomen dat jeugdigen uithuisgeplaatst gaan worden, terwijl tegelijkertijd hun gezin en leefomgeving versterkt wordt. Zes regio's treffen hiervoor voorbereidingen in ontwikkelende/besluitvormende zin of starten een leertuin.
2. Het vinden van goede vormen van volwassenenzorg i.c.m. jeugdhulp en deze doorontwikkelen (bv Kings van Accare). De complexe vraagstukken bij genoemde gezinnen liggen immers ook nogal eens bij de ouder(s)/opvoeder(s), met vergaande effecten voor hun kind(eren).
3. Tot slot willen we werken aan het verder bekwamen van professionals (met name van Gecertificeerde Instellingen (GI's) en wijkteams) door middel van retrospectief leren. Retrospectief leren is helpend bij het terugdringen van uithuisplaatsing en andere zaken zoals beschermingsmaatregelen. Waar mogelijk doen we dit samen met jongeren en ouders met ervaringen. In 2020 en daarna ontsluit OZJ de beproefde elementen en resultaten voor andere regio's.

Versterken van gezinnen

Door alle projecten, onderzoeken en pilots die op stoom zijn, zien we dat de beoogde zorginhoudelijke verbindingen tot stand komen. Samen met samenwerkingspartners, professionals en ervaringsdeskundigen spelen de gezamenlijke branches daar een actieve rol in.

De transformatie komt nu op gang en het jeugdhulplandschap gaat er de komende jaren anders uitzien. De BGZJ zet zich, samen met de samenwerkingspartners van actielijn 1, 2 en 6, de komende periode vooral in op het versterken van gezinnen. Alleen als we dat succesvol doen, kan de transformatie slagen en komt het doel van merkbaar beter binnen handbereik.

Overzicht met belangrijkste mijlpalen en vervolgstappen op de subdoelen

Subdoel	Belangrijkste mijlpalen sinds mei 2019	Vervolgstappen
A We vragen van de lokale en regionale jeugdhulp zich nog beter te ontwikkelen in preventie van onveiligheid thuis en in benutten en met wetenschap nog verder ontwikkelen van best werkende vaardigheden om te zorgen dat nog meer kinderen veilig thuis kunnen wonen.	<p>Het onderzoeksvoorstel is in mei 2019 goedgekeurd door de Medisch Ethische Toetsings Commissie.</p> <p>Accare heeft twee pilot casusonderzoeken gestart.</p> <p>Het Handboek Ketenbreed Leren is verder verbeterd.</p>	<p>Bascule/Spirit, Curium, Horizon en Karakter starten met de casusonderzoeken.</p> <p>Uitvoering van 10 tot 20 casusreviews.</p> <p>Planning en uitvoering van de eerste regionale leertafels.</p> <p>Extra investeren op de actieve deelname van onderwijs professionals en professionals die eerder in de keten betrokken zijn geweest.</p>
B Opvang in pleeggezinnen ondersteunen met het actieplan Pleegzorg.	<p>Versterken van de kracht van pleegouders: Fase 1 is afgerond en drie opdrachten zijn verstrekt voor het uitbreiden van het leeraanbod om 'witte vlekken' / hiaten op te vullen. De derde editie van 'De Verhalen' is gepubliceerd.</p> <p>De subsidie voor Versterken van de kracht van pleegouders Fase 2 is toegekend en het programmateam is gestart met de voorbereiding voor het online platform (tekstschrijvers zijn begonnen en de online identiteit wordt uitgewerkt).</p> <p>Actieonderzoek Continuïteit: de tien pleegzorgaanbieders hebben allen een plan van aanpak en zijn - in afstemming met hun partners - bezig met de uitvoering daarvan.</p> <p>Ruimte voor Jeugdhulp in Gezinsvormen: de pilots in de 5 gemeenten/regio's lopen t/m november 2019.</p>	<p>Uitbreiding van het leeraanbod voor pleegouders. De volgende producten zijn eind 2019 gereed:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 'Road to recovery', traumatraining voor pleegouders van pleegkinderen met LVB problematiek, wordt vertaald en uitgegeven voor de Nederlandse markt. • Online video's 'Een hechte uitdaging – pleegkinderen opvoeden met vallen en opstaan', korte trainingsvideo's gebaseerd op het gelijknamige boek van Inge VandeWeege. • Samenwerken pleegouders & ouders: werkzame elementen (uit eerder onderzoek) worden uitgewerkt in (video)verhalen die kunnen worden ingezet in de training van pleegouders (inclusief een handreiking met werkvormen voor pleegzorgaanbieders).

Subdoel	Belangrijkste mijlpalen sinds mei 2019	Vervolgstappen
<p>B Opvang in pleeggezinnen ondersteunen met het actieplan Pleegzorg.</p>	<p>Pleegjongerenparlement: jongeren en de partners zijn gestart met de organisatie en invulling.</p> <p>Het <u>Kwaliteitskader voorbereiding en screening in de pleegzorg</u> is in juni gepubliceerd.</p> <p>Pleegzorg in de keten: subsidieaanvraag en plan van aanpak voor project Samenwerking pleegouders - pleegzorgprofessionals - jeugdbeschermers is ingediend.</p> <p>Er is een nieuwe wervingscampagne voor pleegouders.</p>	<p>In fase 2 Versterken van de kracht van pleegouders is gestart met de invulling van het online platform. De informatiebehoefte wordt in kaart gebracht via een gebruikerspanel en de redactie is begonnen met het verzamelen en uitwerken van de content.</p> <ul style="list-style-type: none"> Actieonderzoek Continuïteit wordt vervolgd en er worden uitwisselingsbijeenkomsten georganiseerd. De resultaten van de pilots 'Ruimte voor jeugdhulp in Gezinsvormen' worden in het voorjaar van 2020 opgeleverd. Pleegjongerenparlement vindt begin 2020 plaats. Het project Samenwerking pleegouders - pleegzorgprofessionals - jeugdbeschermers gaat van start.
<p>C Ontwikkeling van gezinsgerichte voorzieningen.</p>	<p>Samen met betrokkenen zijn de afspraken uit het koersdocument uitgewerkt in een implementatieplan.</p> <p>De kwaliteitscriteria worden door het veld (gemeenten, aanbieders, gezinshuizen, IGJ) geïmplementeerd.</p> <p>De kwaliteitscriteria zijn op 24 juni 2019 tijdens een symposium aan het veld gepresenteerd.</p>	<p>De BGZJ, de beroepsorganisaties, de VNG, het OZJ, VWS en gezinshuis.com werken aan de verdere uitwerking van de ondersteuningsacties uit het koersdocument gericht op het versterken van de positionering van gezinshuizen in de regio's, het leren in netwerken, het opleiden van de gezinshuis-professionals en de verbinding met de andere actielijnen.</p>
<p>D Actieplan: De best passende zorg voor kwetsbare jongeren.*</p> <p>* Voorheen:</p> <ul style="list-style-type: none"> D Regionale aanpak om overplaatsen van kinderen tot een minimum beperken E Minder gesloten plaatsingen, verkorten duur en uitstroom bevorderen F Stoppen met separeren, overige tijdelijke afzonderingen zoveel mogelijk terugdringen 	<p>Een projectsubsidie is aangevraagd en in september gehonoreerd om een aantal projecten uit te kunnen voeren binnen het plan 'De best passende zorg voor de meest kwetsbare jongeren' en een aantal veranderopgaven verder te laden en uit te diepen.</p>	<p>Vanuit STROOMop worden veranderopgaven verder uitgewerkt, uitgediept en verdergebracht. Projecten worden verder ingevuld en opgestart binnen de organisaties. Jongeren worden specifiek betrokken bij de veranderopgaven, hierover vinden reeds gesprekken plaats.</p>

Subdoel	Belangrijkste mijlpalen sinds mei 2019	Vervolgstappen
<p>D Vervolg > Actieplan: De best passende zorg voor kwetsbare jongeren.*</p> <p>* Voorheen:</p> <ul style="list-style-type: none"> D Regionale aanpak om overplaatsen van kinderen tot een minimum beperken E Minder gesloten plaatsingen, verkorten duur en uitstroom bevorderen F Stoppen met separeren, overige tijdelijke afzonderingen zoveel mogelijk terugdringen	<p>De BGZJ heeft een projectmanager voor het plan 'Best passende zorg' aangesteld om samen met een aantal gezaghebbende professionals via STROOMop vorm en inhoud te geven, samen met de brede sector aan de veranderopgaven en de transformatie waar we gezamenlijk voor aan de lat staan.</p> <p>Diverse bijeenkomsten hebben plaatsgevonden bij de achterbannen om gezamenlijk onderdelen uit het plan verder te duiden en te bespreken (o.a. JeugdzorgPlus en J-GGZ). Tijdens een bestuurlijke bijeenkomst BGZJ hebben de instellingen nadrukkelijk hun commitment afgegeven voor de uitvoering van de in het plan benoemde veranderopgaven.</p> <p>De IGJ deed inventariserend onderzoek naar het terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen in de JeugdzorgPlus. De bevindingen publiceerde de IGJ in juni in de <u>Factsheet Terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen</u>.</p> <p>De IGJ bezoekt nu de J-GGZ en VOBC's met het oog op het terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen.</p> <p>Het project 'Ik laat je niet alleen' deel 2 is opgezet en loopt t/m 2021. Binnen het lerend netwerk van JeugdzorgPlus worden goede voorbeelden gedeeld en besproken met elkaar.</p>	<p>Expertmeeting vindt plaats. Er worden ontwikkelcirkels voor informele gezinsgerichte vormen van jeugdhulp ontwikkeld. Er wordt ook een ontwikkelcirkel georganiseerd voor toeleiding naar jeugdzorgplus: rol gedragswetenschapper - rechter.</p> <p>De IGJ publiceert factsheets over haar bevindingen bij orthopedagogische behandelcentra (januari 2020) en de kinder- en jeugdpsychiatrie (mei 2020). Voor de zomer 2020 komen er bijeenkomsten over de IGJ bevindingen in de JeugdzorgPlus, J-GGZ en VOBC's. plaats. De IGJ presenteert haar visie op de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen die leidend is voor het toezicht totdat partijen een veldnorm hebben ontwikkeld.</p> <p>Aanbieders van Jeugdzorg Plus voeren deel 2 van het project 'Ik laat je niet alleen' uit; o.a. uitvoeren tweede meting oktober 2019 - april/mei 2020 (derde en vierde meting volgt daarna binnen de looptijd van het project) en continueren lerend netwerk JeugdzorgPlus t.b.v. implementatie definitie en registratie, delen goeden voorbeelden en het versneld invoeren van alternatieven voor gedwongen afzondering.</p> <p>Het wetsvoorstel Rechtspositie gesloten jeugdinstanties gaat in december in consultatie.</p>

Actielijn 3:

Alle kinderen de kans bieden om zich optimaal te ontwikkelen

Waar zetten we op in?

We willen alle kinderen de kans bieden om zich optimaal te ontwikkelen. Om de combinatie van zorg en onderwijs beter te regelen voor kinderen met een (grote) ondersteuningsbehoefte als gevolg van cognitieve beperkingen, medische of psychische problemen, lichamelijke beperkingen of beperkte sociaal emotionele ontwikkeling, zetten we in op de volgende doelen:

A

Realisatie van flexibele onderwijszorgarrangementen.

B

Ondersteunen van ouders en kinderen/jongeren met cliëntondersteuning en deskundige onderwijszorgconsulenten.

Voortgang sinds mei 2019

Betere samenwerking onderwijs, jeugdhulp en zorg op lokaal-regionaal niveau: ondersteuningsprogramma Met Andere Ogen

René Peeters leidt sinds 1 juni een programmateam dat samen met de coalitie *Onderwijs, Zorg en Jeugd* regio's gaat ondersteunen met een lerende aanpak om tot duurzame verbetering van de samenwerking tussen kinderopvang, onderwijs, jeugdhulp en zorg te komen. In oktober wordt gestart met inspiratieregio's die de adviezen in de praktijk gaan brengen, kennis gaan delen en zorgen dat er landelijk geleerd kan worden.

Vereenvoudiging financiering zorg in onderwijstijd

In de brief van 30 oktober aan de Tweede Kamer hebben de ministers Slob en De Jonge mede in reactie op een onderzoek van Berenschot aangegeven dat voor een structurele oplossing van de financiering van zorg in onderwijstijd meer informatie en tijd nodig is. Om scholen, leerlingen en hun ouders op korte termijn wel te helpen om de afstemmingsproblemen en administratieve rompslomp te verlichten wordt meer geld beschikbaar gesteld voor leerlingen met een ernstig meervoudige beperking (verhogen van de regeling voor leerlingen met ernstige meervoudige beperking met € 5 miljoen).

Daarnaast worden zorgarrangeurs aangesteld die scholen helpen bij het regelen van de financiering van zorg in onderwijstijd en worden regionale pilots opgezet om de collectieve financiering in de praktijk uit te proberen.

Terugdringen van het aantal thuiszitters

Op 3 juni jl. is de jaarlijkse thuiszitterstop georganiseerd, dit jaar door jongeren zelf die ook aanbevelingen hebben gedaan. Daarnaast heeft Regioplan regionaal onderzoek gedaan naar thuiszitters. De aanbevelingen van de jongeren en het onderzoek hebben o.a. geleid tot gesprekken over een versnellingsaanpak in tien regio's en de organisatie van maatwerkmaatwerkbijeenkomsten. Ook is een modelconvenant opgesteld om gegevensdeling omtrent thuiszitters te bevorderen.

Meer ontwikkelingsaanbod voor kinderen die niet volledig naar volledig onderwijs kunnen groeien

Door AEF is onderzoek uitgevoerd naar belemmeringen voor de ontwikkeling van een kinderen met een ondersteuningsbehoefte. In reactie op dit rapport 'Op weg naar een optimale ontwikkeling voor ieder kind' hebben de Ministers Slob en De Jonge aangegeven in samenwerking met het veld een aantal maatregelen te gaan uitwerken waarmee het ontwikkelingsaanbod voor deze kinderen kan worden vergroot.

Aandachtspunten

Het is de kunst gewoon in de praktijk aan de slag te gaan en dagelijks de verbinding te zoeken tussen onderwijs en zorg in het belang van de kinderen, terwijl ondertussen op landelijk niveau gewerkt wordt aan structurele oplossingen die vaak meer tijd kosten. Personeelstekort en verloop in zorg en onderwijs zijn helaas soms een belemmerende factor om onderwijszorgarrangementen daadwerkelijk en duurzaam te realiseren.

Overzicht met belangrijkste mijlpalen en vervolgstappen op de subdoelen

Subdoel	Belangrijkste mijlpalen sinds mei 2019	Vervolgstappen
A Realisatie van flexibele onderwijszorgarrangementen.	<p>Onderzoek uitgevoerd door Berenschot naar inzicht in financiering onderwijstijd.</p> <p>Programmateam aangesteld ter ondersteuning van advies Peeters. Oproep uitgezet in het land voor aanmelding inspiratieregio's.</p> <p>Uitgangspunten met veldpartijen besproken voor doorzettingsmacht in onderwijs in verbinding met doorzettingsmacht in de jeugdhulp.</p> <p>Onderzoek uitgevoerd door AEF naar ontwikkelingsgericht aanbod. Beleidsvoorstel opgesteld voor (experimenteel) kader onderwijszorgarrangementen.</p> <p>Jongerentop thuiszitters georganiseerd en onderzoek Regioplan uitgevoerd: versnellingsagenda opgesteld.</p> <p>Uitgangspunten t.a.v. aanpassen Leerplichtwet om onderwijskundig perspectief te betrekken bij vrijstellingen van onderwijs opgenomen in onderwijs/zorg brief ministers Slob en De Jonge.</p> <p>Factsheet 'Gezondheidszorg in het onderwijs' gereed.</p>	<p>Om verder te kunnen werken aan een structurele oplossing én om de problemen die scholen, leerlingen en ouders nu ervaren te verlichten worden de volgende stappen gezet: 1) ophogen EMB-regeling met 5 miljoen; 2) scholen ondersteunen met zorgarrangeurs; 3) pilots met collectieve financiering.</p> <p>Inrichten van concreet ondersteuningsprogramma en lerende organisaties, waaronder ondersteuning van inspiratieregio's en het verspreiden van opgedane kennis.</p> <p>Opstellen van wetsvoorstel over doorzettingsmacht, gereed maken voor internetconsultatie in 2020.</p> <p>Beleidsvoorstel onderwijszorgarrangementen verder uitwerken.</p> <p>Uitvoeren versnellingsagenda thuiszitters.</p> <p>Overleg met veld over wetsvoorstel; eind 2019 gereed voor internetconsultatie.</p> <p>Verspreiden van factsheet naar ouders, professionals en scholen.</p>
B Ondersteunen van ouders en kinderen/jongeren met cliëntondersteuning en deskundige onderwijszorgconsulenten.	<p>Verschillende bijeenkomsten van gedragswerk door NJi en werkbijeenkomsten van onderwijszorgconsulenten en cliëntondersteuners van MEE.</p>	<p>Verdere uitvoering agenda cliëntondersteuning.</p>

Actielijn 4:

Kwetsbare jongeren beter op weg helpen zelfstandig te worden

Waar zetten we op in?

De overgang naar volwassenheid (18-/18+) kan voor kwetsbare en minder zelfredzame jongeren bijzonder lastig zijn, zeker als zij een ondersteunend vangnet missen. Door te zorgen voor een warme overdracht met passende zorg en ondersteuning en door domeinoverstijgend te werken, kunnen deze jongeren beter worden geholpen. Daarom zetten we in op de volgende doelen:

- A** Pleegzorg standaard verlengen naar 21 jaar.

- B** Kwetsbare jongeren standaard begeleiden in de overgang naar volwassenheid.

- C** Versoepelen van de 'overgangen' in zorg en ondersteuning (Jeugdwet, Zvw, WMO, WLZ).

- D** Beter benutten mogelijkheden verlengde jeugdhulp en leeftijdsgrens Jeugdwet.

Voortgang sinds mei 2019

Het netwerk groeit

Het aantal beleidsmedewerkers en jeugdprofessionals dat werkt aan de landelijke aanpak 16-27 is verder gegroeid van 200 naar 300. Deze beleidsmedewerkers/professionals werken vanuit verschillende invalshoeken (zorg, onderwijs of sociaal domein) aan vernieuwing om de doorlopende lijn voor jongvolwassenen te bevorderen. Deze vernieuwing richt zich op het realiseren van samenwerkingsverbanden, verscherpen van de inkoop van de zorg, slimmer omgaan met bestaande instrumenten/arrangementen en het integraal gebruik maken van beschikbare data, kennis en toegangspoorten voor jongeren. Er zijn steeds meer regio's die, met ondersteuning van de Vereniging Nederlandse Gemeenten, themabijeenkomsten organiseren om te komen tot een integrale aanpak van gemeenten en regionale partners op de leefgebieden onderwijs, werk en inkomen, zorg, veiligheid en wonen. Recent is een landelijke overzichtskaart opgeleverd, met hierin een overzicht van thema's waar gemeenten aan werken. De komende periode wordt dit overzicht verder aangevuld en vinden kennisuitwisselingsbijeenkomsten plaats.

Jongeren langer in het gezinshuis

Bij de begrotingsbehandeling van VWS is aangegeven dat er structureel meer geld komt om jongeren langer in een gezinshuis te laten wonen als dit nodig en wenselijk is. Sommige jongeren zijn er nog niet klaar voor om op hun 18e zelfstandig te gaan wonen. Indien ze langer gebruik kunnen maken van de veilige omgeving van het gezinshuis, zijn ze beter voorbereid op de toekomst. In de komende periode onderzoeken het ministerie van VWS, de VNG, Jeugdzorg Nederland en Gezinshuis.com naar een werkbare invulling van de beschikbare middelen.

Hoe komen we van kennis naar doen?

Bij alles wat in gang is gezet en alle kennis die is verzameld en nog steeds wordt aangevuld op onder meer de website 16-27 horen we toch nog steeds bij veel bijeenkomsten dat er onduidelijkheid en handelingsverlegenheid is om schotten te doorbreken als dat nodig is voor de jongere. Wat wettelijk kan en mag is - inclusief voorbeelden - ontsloten via www.16-27.nl, maar zorgt nog niet altijd voor de gewenste doorbraak. De komende tijd is de uitdaging hoe we alle informatie verder brengen en gemeenten en professionals verder kunnen ondersteunen in het voeren van het goede gesprek, zodat met de jongeren samen de juiste zorg en ondersteuning geboden kan worden.

Hoe wordt het toekomstplan meer dan papier?

De eerste voorzichtige resultaten uit de pilots 'Werken met een toekomstplan' (georganiseerd door NJI en Movisie) laten zien dat het hebben en het maken van een toekomstplan niet het probleem is. Zeker jongeren in een instelling hebben een dergelijk plan. Maar er is meer nodig dan alleen een plan en dat ligt vooral op het relationele vlak. De relatie tussen zorgverlener en jongere, maar ook tussen zorginstelling en gemeente en tussen partijen in de regio 's. In de komende tijd gaat de begeleidingscommissie van de pilots uitwerken hoe de opgedane kennis en ervaringen verder gebracht kan worden naar andere gemeenten en regio's. De opbrengst uit de pilots komt uiteraard te staan op www.16-27.nl.

Overzicht met belangrijkste mijlpalen en vervolgstappen op de subdoelen

Subdoel	Belangrijkste mijlpalen sinds mei 2019	Vervolgstappen
A Pleegzorg standaard verlengen naar 21 jaar.	Wetstraject wijziging jeugdwet verlengde pleegzorg loopt.	Wetsvoortel in consultatie brengen.
B Kwetsbare jongeren standaard begeleiden in de overgang naar volwassenheid.	<p>Het netwerk beleidsmedewerkers en jeugdprofessionals dat werkt aan de landelijke aanpak 16-27 is verder gegroeid van 200 naar 300.</p> <p>Steeds meer regio's organiseren, met ondersteuning van de Vereniging Nederlandse Gemeenten, bijeenkomsten om te komen tot een integrale aanpak van gemeenten en regionale partners op de leefgebieden onderwijs, werk en inkomen, zorg, veiligheid en wonen.</p> <p>Een <u>landelijke overzichtskaart</u> met overzicht van thema's waar gemeenten aan werken is opgeleverd.</p> <p>Gemeente Rotterdam werkt aan informatievoorziening aan jongeren en onderzoekt wat voor soort informatie jongeren nu nodig hebben.</p>	De resultaten van de pilot en het onderzoek van de gemeente Rotterdam zijn aan het einde van het jaar beschikbaar. Rotterdam beledt samen met VNG een bijeenkomst voor gemeent en om de resultaten te delen. Er gaat gekeken worden naar hoe e.e.a. landelijk zou kunnen worden gebruikt.
C Versoepelen van de 'overgangen' in zorg en ondersteuning (Jeugdwet, Zvw, WMO, WLZ).	<p>Er wordt op verschillende tafels, in diverse pilots en bijeenkomsten aan deze onderwerpen gewerkt. Het wetstraject Wlz is nog altijd in voorbereiding en in de tussenliggende periode wordt de casuïstiek opgepakt en wordt gekeken of er een meer structurele oplossing mogelijk is voor die jongeren die moeilijk onder te brengen zijn.</p> <p>De Participatiescan voor gemeenten, scholen en andere netwerkpartners die de arbeidsmarktpositie van kwetsbare jongeren willen versterken is opgeleverd en gelanceerd op de 'Voor de Jeugd Dag'.</p> <p>De toekomstgerichte werkwijze is getest in pilots.</p>	Doorgaan op de huidige weg en vooral de goede voorbeelden delen met gemeenten en aanbieders.
D Beter benutten mogelijkheden verlengde jeugdhulp en leeftijdsgrens Jeugdwet.	Er is structureel geld beschikbaar gesteld voor jongeren in gezinshuizen. Dit geeft aan gemeenten een tegemoetkoming om jongeren die nog niet klaar zijn om zelfstandig te wonen, ook na hun 18e verjaardag langer in het gezinshuis te laten wonen.	Bestuurlijke afspraken, eventueel gevolgt door een wetstraject.

Actielijn 5: Jeugdigen beter beschermen als hun ontwikkeling gevaar loopt

Waar zetten we op in?

We willen jeugdigen beschermen als hun ontwikkeling ernstig gevaar loopt. Professionals die betrokken zijn bij zorg of begeleiding van kinderen in ontwikkelingsbedreigende situaties moeten de middelen en bevoegdheden krijgen eerder en effectiever te kunnen handelen. Daarom zetten wij in op de volgende doelen:

- A** We korten de jeugdbeschermingsketen in. Betere samenwerking, minder overlap en gedeelde afwegingscriteria verhogen de snelheid in de keten.
- B** Samen met de lokale teams gaan we situaties die onveilig zijn voor kinderen eerder en effectief te lijf. Wanneer jeugdhulp nodig is, komt deze snel beschikbaar.
- C** Ouders, jongeren en kinderen kennen hun rechtspositie op het snijvlak van vrijwillig en gedwongen kader.
- D** Ouders en kinderen betrekken we altijd bij onze beslissingen. Met het actieplan feitenonderzoek zorgen we voor goed onderbouwde besluiten.
- E** Gemeenten en justitie organisaties werken samen om jeugdhulp ook in gedwongen kader tijdig in te zetten.
- F** Er is altijd een jeugdbeschermer of jeugdreclasseerder beschikbaar wanneer de rechter een maatregel oplegt.

Voortgang sinds mei 2019

Zes pilots gestart om jeugdbeschermingsketen te vereenvoudigen

Op 6 plekken in het land is gestart met een pilot om de jeugdbescherming effectiever en eenvoudiger te maken: Utrecht, Foodvalley, West-Brabant West, Zeeland, Rotterdam en Amsterdam. Lokale deelnemers zijn gemeenten/jeugdhulpregio, wijkteams/sociale teams, Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming, Gecertificeerde Instellingen en op sommige locaties ook de rechtbank. In alle pilots willen we zo veel mogelijk overlap wegnemen, door b.v. meer parallel in plaats van volgtijdelijk te werken en gezamenlijke triage. Uitkomst van deze pilots kan zijn dat partijen tot procesoptimalisatie van de jeugdbescherming komen, maar de ambitie rijkt verder. Het ministerie van JenV sluit actief aan bij de pilots om te leren en te ondersteunen (bijvoorbeeld op juridisch vlak). Momenteel wordt een onderzoek opgezet om de resultaten van de pilots in de zomer van 2020 goed in beeld te kunnen brengen. In de tweede helft van 2020 gaan we met wetenschappers, bestuurders, veranderkundigen en het werkveld de 'rode draden' uit de pilots ontrafelen en doordenken. Daarmee willen we de uitgangspunten voor een nieuwe jeugdbeschermingsketen bepalen en deze gebruiken om tot de noodzakelijke vereenvoudigingen in het werkveld te komen.

Aandachtspunten

Gezien de gewenste aanpak waarbij de professionals in het werkveld gezamenlijk tot vernieuwing komen, is bestuurlijke steun van de deelnemende organisaties om buiten de eigen organisatiegrenzen te denken onontbeerlijk. Het voeren van de gesprekken om deze doorbraken - die uitgaan boven het organisatiebelang - te realiseren kost tijd en vindt plaats binnen een sector die onder druk staat. En dat terwijl de lopende zaken gewoon door lopen. Tegelijkertijd willen we, liever

vandaag dan morgen, resultaten zien. Omdat gevoeld wordt dat de oplossing voor de lange termijn zit in een echt grondige verandering.

Actieplan verbetering feitenonderzoek

In het kader van het actieplan feitenonderzoek loopt een flink aantal acties. Deze krijgen een plek binnen de pilots jeugdbescherming, waardoor waar mogelijk gezamenlijk uitvoering wordt gegeven aan het ketenbreed toepassen van de verschillende acties. Bijvoorbeeld: de wijze van rapporteren, intercollegiaal toetsen van rapportages en het toepassen van zorgvuldigheidscriteria bij de opbouw van dossier. In 2020 verschuift de focus van het actieplan naar de regio's, waar het actieplan verder wordt uitgewerkt. Hiertoe organiseren we samen met de bestaande contactpersonen van Veilig Thuis, de Gecertificeerde Instellingen en de Raad voor de Kinderbescherming bijeenkomsten, om zo hun collega's nader te betrekken bij de uitvoering van het actieplan. De bijeenkomsten zijn gericht op kennis uitdragen, uitwisselen en lokale partijen aan elkaar verbinden op dit thema.

Tijdige jeugdhulp in gedwongen kader

De minister voor Rechtsbescherming schreef in [de brief over de aanpak jeugdcriminaliteit \(28 juni 2019\)](#) dat de jeugdhulp die een rechter oplegt zonder vertraging beschikbaar moet komen. Dit is helaas niet altijd de realiteit. Er wordt onderzoek uitgevoerd om beter inzicht te krijgen in de mechanismen bij de advisering en uitvoering van in strafrechtelijk kader verplichte jeugdhulp. Dit onderzoek zal in het najaar van 2019 starten en op basis hiervan wordt bezien of en welke aanvullende maatregelen nodig zijn om jeugdhulp tijdig beschikbaar te hebben voor jongeren die een strafbaar feit hebben gepleegd.

Overzicht met belangrijkste mijlpalen en vervolgstappen op de subdoelen

Subdoel	Resultaten sinds mei 2019	Volgende stappen
A We korten de jeugdbeschermingsketen in. Betere samenwerking, minder overlap en gedeelde afwegingscriteria verhogen de snelheid in de keten.	Op 6 plekken in het land is een pilot voor vereenvoudiging van de jeugdbeschermingsketen gestart.	Actief volgen en betrokkenheid bij de pilots; verder brengen van de pilots.
	Landelijk is een juridische vraagbaak ingericht bestaande uit juristen van JenV en VWS (inclusief kennis van de Algemene Verordening Gegevensbescherming).	Actie-onderzoek afronden (zomer 2020). Eerste bijeenkomst denktank/JB-café.
	Opdracht is uitgezet voor het organiseren van bijeenkomsten (in de vorm van denktank/JB-café) om met en naast de pilots ook het werkveld in andere regio's (tevens wetenschappelijke, bestuurlijke en veranderkundige expertise) mee te nemen in initiatieven en resultaten, andere voorbeelden/initiatieven te verbinden en 'rode draden' te delen en verder te doordenken.	Verbinding inspecties.
B Samen met de lokale teams gaan we situaties die onveilig zijn voor kinderen eerder en effectief te lijf. Wanneer jeugdhulp nodig is, komt deze snel beschikbaar.	Veilige leefomgeving is opgenomen als een van de vijf basisfuncties voor lokale teams.	Zie actielijn 1b.
C Ouders, jongeren en kinderen kennen hun rechtspositie op het snijvlak van vrijwillig en gedwongen kader.	Het NJI bereidt momenteel in opdracht van JenV en VWS de inhoudelijke invulling van de werkconferentie 'preventieve jeugdbescherming in de praktijk' voor.	Werkconferentie 25 november 2019.
D Ouders en kinderen betrekken we altijd bij ons beslissingen. Met het actieplan feitenonderzoek zorgen we voor goed onderbouwde besluiten.	Communicatiemateriaal is ontwikkeld (o.a. tekst, film) om het actieplan bij alle betrokkenen onder de aandacht te brengen.	Verzamelen goede/minder goede voorbeelden over samenwerking en wijze van rapporteren door het NJI.
	N.a.v. de behoefte van ouders en kinderen is een praatplaat ontwikkeld die het proces van de jeugdbeschermingsketen voor hen inzichtelijk maakt.	Organiseren van gesprekken tussen cliënten en professionals over het huidige proces feitenonderzoek tbv procesverbetering.
	Scholingsnetwerk is opgezet voor de ontwikkeling van trainingen en het verkennen wat opgenomen kan worden in curricula van opleidingen.	(door)ontwikkelen richtlijn voor uitvoering feitenonderzoek (rapportage voorjaar 2020).

Actielijn 5: Jeugdigen beter beschermen als hun ontwikkeling gevaar loopt

Subdoel	Resultaten sinds mei 2019	Volgende stappen
E Gemeenten en justitie organisaties werken samen om ook in gedwongen kader tijdig jeugdhulp in te zetten.	<p>De leergang Inkoop en Contractering van het programma Zorg voor de Jeugd is aangevuld met het thema inkoop van jeugdhulp voor de forensische doelgroep.</p> <p>De factsheet over de verantwoordelijkheden van gemeenten rondom de jeugdhulp in strafrechtelijk kader is opgeleverd.</p> <p>Er is onderzoek uitgezet naar de wijze in advisering/ tenuitvoerlegging van jeugdhulp in strafrechtelijk kader.</p>	<p>Leergang /factsheet implementeren.</p> <p>Werkafspraken per regio over tijdige en passende inzet van jeugdhulp, knelpunten en escaleren van casuïstiek. In regio's waar dit nog niet is gerealiseerd neemt Raad voor de Kinderbescherming hiertoe het initiatief.</p> <p>Uitvoeren onderzoek mechanismen jeugdhulp in strafrechtelijk kader.</p>
F Er is altijd een jeugdbeschermer of jeugdreclasserder beschikbaar wanneer de rechter een maatregel oplegt.	<p>De VNG heeft een 'Early warning' instrument ontwikkeld dat input levert voor het inhoudelijke periodieke gesprek tussen een accounthoudende regio met de gecertificeerde instelling over signalen die wijzen op risico's van continuïteit. De VNG begeleidt op dit moment de accounthoudende regio's en aanbieders bij de voorbereiding van de invoering van een early warning instrument.</p> <p>Er komt een wettelijke regeling die een bulkoverdracht naar een andere GI van cliënten van jeugdbescherming en -reclassering mogelijk maakt in het geval van faillissement, intrekking certificaat of inkoop andere GI door de gemeente. Op 17 oktober 2019 vond een vervolgbijeenkomst plaats met partijen uit het werkveld ter verzameling van input voor een wettelijke regeling.</p>	<p>In november wordt de realisatie van de 6 voorwaarden voor duurzame continuïteit van de gecertificeerde instellingen geëvalueerd.</p> <p>JenV werkt aan de hand van de input uit het werkveld een wettelijke regeling uit.</p>

Actielijn 6: Investeren in vakmanschap

Waar zetten we op in?

De kwaliteit van de jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugd-reclassering staat of valt met de kwaliteit van de jeugd-professionals. Investeren in het vakmanschap van jeugd-professionals gaat door alle actielijnen heen en staat ook centraal in andere programma's (Kansrijke Start, Scheiden zonder Schade, Geweld hoort nergens thuis). Professionals werken vaak niet alleen in het jeugddomein, maar oefenen hun beroep ook uit in domeinen die vanuit andere wetten worden bekostigd. Goed opdrachtgever- en opdrachtnemerschap, verminderde regeldruk en een gezonde arbeidsmarkt zijn belangrijke elementen die vakmanschap van professionals bevorderen. Daarom zetten we in op de volgende doelen:

- A** Het gezamenlijk opstellen en uitvoeren van het actieplan 'Vakmanschap Jeugdprofessionals', waaronder het blijvend passend en goed op de praktijk aansluitend curriculum voor de huidige en nieuwe jeugdprofessionals.

- B** Het snoeien in regels en bureaucratie voor professionals.

- C** Het bevorderen van een gezonde arbeidsmarkt.

Voortgang sinds mei 2019

Het vak van jeugdprofessional is een mooi vak. Jeugdprofessionals verstaan hun vak om voor ieder kind en ieder gezin te doen wat nodig is. Professionals, jeugdzorgorganisaties en beroepsverenigingen geven onder andere invulling aan vakmanschap. Vakmanschap is een breed begrip: Het gaat niet alleen om kennis over wat werkt, maar ook over beroepshouding, beroepstrots en vaardigheden. In een transformerende jeugdsector willen professionals en organisaties steeds beter worden.

Het samenwerkingsplatform vakmanschap jeugdprofessionals is in opbouw

Op veel plekken werken professionals al samen aan complexe vraagstukken, op lokaal, regionaal of landelijk niveau. Het versterken van het vakmanschap van professionals en het creëren van een lerende omgeving krijgt vorm in de dagelijkse werkpraktijk in de interactie met kinderen, jongeren en gezinnen. Om de onderlinge samenwerking en het leren van elkaar verder nog meer te ondersteunen, werken we aan een samenwerkingsplatform. Het opbouwen gaat werkende weg, de professionaliseringsopgaven uit het plan 'De best passende zorg voor kwetsbare jongeren' worden op dit moment als eerste opgepakt. De ambitie is dat professionals ruimte ervaren om te leren en te ontwikkelen. Via dit platform kunnen professionals samen werken, samen leren en samen ontwikkelen. De inrichting en operationalisering vindt plaats via een aantal bouwstenen:

- Professionaliseringsopgaven in een lange termijn actieplan vakmanschap jeugdprofessionals.
- Kennisontwikkeling over wat werkt in welke context, aan de hand van concrete vraagstukken.
- Opbouw van een lerend netwerk van en voor professionals in alle jeugdregio's.
- Samenwerken tussen professionals onderling en over de grenzen van het eigen vak.

Investeren in een passend curriculum en bij- en na scholing

Het is belangrijk dat de opleidingen (curriculum) en het aanbod van bij- en nascholing goed aansluiten op de praktijk van het vak van jeugdprofessional. Beroepsverenigingen leggen de verbinding met opleidingsinstituten en bij- en nascholingsinstituten en in regionale netwerken verspreid over het land werken professionals, docenten en studenten aan het versterken van het professioneel handelen en de uitwisseling tussen opleidingen en praktijk. Mooie ontwikkeling is het [scholingsfonds voor zij-instromers](#) die zich willen omscholen tot SKJ-geregistreerde jeugd- en gezinsprofessional; de opleidingen zijn hierbij betrokken.

Terugdringen administratieve lasten voor professionals blijft prioriteit. Op 4 september was de tweede landelijke schrapdag in de jeugdzorg, als vervolg op de schrapdag in juni 2019 waarbij te schrappen regels zijn geïnventariseerd en geprioriteerd. [De te schrappen onnodige regels](#) zijn besproken met bestuurders van jeugdhulpinstellingen en wethouders van gemeenten. In februari 2020 volgt een landelijke schrapweek. Dan concluderen professionals of ze inderdaad minder last hebben van regeldruk en meer tijd hebben voor jeugdigen.

Acties om de arbeidsmarkt te verbeteren

De arbeidsmarktproblematiek en het hoge personeelsverloop in de jeugdsector is hardnekkig. Dit vergt inspanningen van alle betrokken partijen in de jeugdsector, voor de korte en lange termijn. Partijen onderschrijven de noodzaak voor een actiegerichte aanpak, als vervolg op de werksessies die dit voorjaar zijn georganiseerd. Op dit moment wordt gewerkt aan een arbeidsmarktagenda specifiek voor de jeugdsector.

Overzicht met belangrijkste mijlpalen en vervolgstappen op de subdoelen

Subdoel	Belangrijkste mijlpalen sinds mei 2019	Vervolgstappen
A Het gezamenlijk opstellen en uitvoeren van het actieplan "Vakmanschap Jeugdprofessionals", waaronder het blijvend passend en goed op de praktijk aansluitend curriculum voor de huidige en nieuwe jeugdprofessionals.	<p>Er is een samenwerkingsplatform vakmanschap jeugdprofessionals in oprichting.</p> <p>Er is een Scholingsfonds voor zij-instromers die omgeschoold willen worden tot SKJ jeugdhulpprofessional.</p>	Verder bouwen aan het samenwerkingsplatform.
B Het snoeien in regels en bureaucratie voor jeugdprofessionals.	Op 12 juni en op 4 september vonden de landelijke schrap sessies plaats met professionals, bestuurders van zorginstellingen en wethouders.	In de week van 10 februari 2020 volgt de landelijke schrapweek.
C Het bevorderen van een gezonde arbeidsmarkt.	<p>De Arbeidsmarkttafel jeugdsector is in oprichting.</p> <p>Er wordt gewerkt aan een arbeidsmarktagenda voor de korte en lange termijn.</p>	Verder bouwen aan de Arbeidsmarkttafel en arbeidsmarktagenda voor de jeugdsector.

Randvoorwaarden: Jeugdhulp dichtbij het kind

Waar zetten we op in?

Voor een kind is het prettig en het meest effectief als hulp zo dicht mogelijk bij huis wordt aangeboden, liefst in zijn eigen bekende omgeving. Om jeugdhulp dichterbij de leefwereld van het kind en het gezin te brengen is het belangrijk dat de randvoorwaarden op orde zijn. Daarom zetten we in op de volgende doelen:

- A** Regionale aanpak wachtlijsten en wachttijden, inclusief de beschikbaarheid van een regionaal expertteam en regionale leertafels.

- B** In 2018 is duidelijk welke (hoog) specialistische jeugdhulp landelijk wordt aangeboden, ingekocht en beschikbaar is.

- C** In 2021 is weinig voorkomend hoog specialistisch intramuraal zorgaanbod gedaald, en ambulant specialistische aanbod toegenomen. Ook is de looptijd van een plaatsing gedaald.

- D** In 2020 is sprake van professioneel (collectief) opdrachtgever- en opdrachtnemerschap.

- E** In 2020 geen vermijdbare administratieve lasten bij de samenwerking tussen aanbieders en gemeenten, zodat meer geld en tijd ten goede komt aan de cliënt.

Voortgang sinds mei 2019

Aanpak ontrafelen en oplossen van schadelijke wachttijden

Het Ondersteuningsteam is dit voorjaar gestart met het stap-voor-stap te ontrafelen van schadelijke wachttijden en deze op te lossen.

OZJ-ontwikkelaar Jean-Paul Degen zegt hierover: “In vijf regio’s werk ik als ontwikkelaar actief met alle betrokken partijen aan het ontrafelen en oplossen van schadelijke wachttijden. Focuspunten in de vijf betrokken regio’s zijn: allereerst het centraal stellen van de inwoner en het daarbij actief verwerven en gebruiken van beschikbare data in en voor die regio. Data is zowel een voorspeller alsook een versneller. Het inzicht in de data zorgt ervoor dat in de betreffende regio gezamenlijk de grootste ervaren knelpunten en quick wins (kunnen) worden gedefinieerd.

Ook is er een belangrijke winst te behalen in de toegang en de triage en inzicht in het voorliggende veld / sociale basis – nu is het verwijsgedrag veelal primair gericht op gecontracteerd aanbod. Daarnaast ben ik in het kader van deze ontwikkelcirkel ook aangesloten bij de projectgroep van een ‘beschikbaarheidsapp’ – waar op dit moment 23 gemeenten en enkele huisartsen op zijn aangesloten. Ook leg ik verbinding met het project Zorgpaden van de VNG en met de beschermingsketen (JBJR). De bewezen werkende elementen ontsluit ik zo snel als mogelijk naar de andere regio’s.”

Oppakken en leren van complexe casuïstiek met expertteams

Alle jeugdregio’s hebben nu een expertteam. Het OZJ ondersteunt deze expertteams in het leren hoe complexe casuïstiek opgepakt moet worden. OZJ-ambassadeur Gieke Buur zegt hierover: “Het gaat in deze veranderopgave uiteindelijk om kinderen en gezinnen. Kinderen en gezinnen die geen passende zorg hebben. Als ambassadeur intervenueer ik op allerlei mogelijke manieren om toch een passend zorgaanbod te vinden, te organiseren. Het oppakken en leren van ‘complexe casuïstiek’ heeft ook als belangrijke doelstelling dat door het oppakken en ontrafelen van deze vragen uiteindelijk vragen beantwoord worden over het landelijke en regionale zorglandschap. Waarom worden sommige zorgvragen complex? Of missen er nu bepaalde vormen van zorg? Hoe kunnen professionals geholpen worden hun werk vakkundig en met zelfvertrouwen te doen? In de afgelopen periode waren er meer vragen van ouders en gezinnen. Kwamen casussen in eerste instantie vooral vanuit ouders via het ministerie van VWS bij mij, nu worden er ook steeds meer casussen door zorgverleners onder mijn aandacht gebracht.

De casuïstiek die tot nu toe vanuit het Ondersteuningsteam wordt opgepakt, ‘opgelost’ en daarna ook gevolgd, pakken we vanaf heden actiever samen op met de regionale expertteams. Om hen hierin te ondersteunen en om antwoord te geven op onder meer boven beschreven vragen worden er werksessies ‘leren van casuïstiek’ georganiseerd voor professionals in de regio.

We werken de komende periode toe naar een gezamenlijke manier van registreren en een werkwijze waarbij regionale evaluatie en reviewing voor casuïstiek vanuit het Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd wordt ingevoerd. Om dit proces te ondersteunen worden er samen met en voor de expertteams een aantal producten ontwikkeld zoals een Q&A financiering van zorg en een databaseformat voor het registreren van casuïstiek (incl. AVG-richtlijnen).”

Landelijke inkoop (hoog) specialistische hulp jeugdhulp

Elke regio werkt op dit moment aan de ontwikkeling van een sociale kaart, waarop ouders, gemeenten en verwijzers kunnen zien wat het regionale jeugdhulpaanbod is. De gemeenten zorgen voor actuele informatie op de sociale kaart. De VNG heeft dit eind september uitgevraagd bij haar leden en heeft van een groot deel van de regio's de link naar de sociale kaart ontvangen. Het overzicht van de hoog specialistische weinig voorkomende jeugdhulp die landelijk is ingekocht (t/m 2020) staat op de site van de VNG. In juni besloot de Algemene Ledenvergadering van de VNG dat de landelijke inkoop van hoog specialistische weinig voorkomende jeugdhulp van 2021 tot en met 2025 wordt doorgezet.

Professionalisering opdrachtgever- en opdrachtnemerschap

De VNG heeft een Early Warning Instrument ontwikkeld als handreiking voor de periodieke gesprekken tussen accounthoudende regio's en aanbieders van specialistisch veel of weinig voorkomende jeugdhulp over signalen die wijzen op risico's van continuïteit. Met een aantal regio's en aanbieders wordt ervaring opgedaan met toepassing van het instrument en op basis daarvan wordt de systematiek doorontwikkeld.

In mei werd de digitale vindplaats www.inkoop sociaal domein.nl gelanceerd, waar gemeenten, zorgaanbieders, kenniscentra en belangenverenigingen informatie kunnen vinden over alle fases van het inkoop- en aanbestedingsproces in het sociaal domein. Recent is de helpdesk bij de vindplaats van start gegaan.

Betere ordening jeugdhulplandschap

Met het programma zorg voor de Jeugd willen we de hulp voor kinderen merkbaar beter maken. Sinds de start van het programma zijn een aantal randvoorwaarden verbeterd: er is een ondersteuningsteam ingericht dat de regionale transformatie ondersteunt en ook zijn de Jeugdautoriteit en Geschillencommissie van start gegaan. Maar er zijn ook zaken die beter kunnen:

- Kinderen en gezinnen ontvangen nog niet altijd tijdige (specialistische) zorg op de juiste plek.
- Jeugdprofessionals ervaren veel (regel)druk en administratieve lasten op de werkplek, dit kost veel tijd en gaat ten koste van het werkplezier.
- Jeugdhulpaanbieders ervaren onvoldoende stabiliteit in hun bedrijfsvoering en kampen met knelpunten rond tarieven, tijdrovende inkooptrajecten en beperkte standaardisatie van administratieve processen.
- Veel gemeenten vinden het lastig om regie te pakken en regionale samenwerking staat onder druk.

Deze spanningen trekken een zware wissel op de onderlinge samenwerking én solidariteit tussen gemeenten, aanbieders en professionals. Een betere organisatie van het jeugdhulpstelsel lijkt nodig om de beloften van de Jeugdwet te kunnen inlossen. Pas dan zal er meer ruimte kunnen ontstaan om zorg integraal en dichtbij het kind aan te bieden.

Overzicht met belangrijkste mijlpalen en vervolgstappen op de subdoelen

Subdoel	Belangrijkste mijlpalen sinds mei 2019	Vervolgstappen
A Regionale aanpak wachtlijsten en wachttijden, inclusief de beschikbaar van een regionaal expertteam en regionale leertafels.	<p>Het OZJ werkt met vijf regio's aan het ontrafelen van de wachttijden door alle betrokken partijen. Wachttijden zijn complex en ontstaan door vele oorzaken.</p> <p>23 gemeenten en 7 huisartsen gebruiken een beschikbaarheidsapp.</p> <p>Het OZJ werkt met de 42 regionale expertteams aan het oplossen en leren van complexe casuïstiek.</p>	<p>Verdere ondersteuning van vijf regio's door het OZJ.</p> <p>Lessen trekken uit de ontvangen complexe casuïstiek.</p>
B In 2018 is duidelijk welk (hoog)specialistische jeugdhulp landelijk wordt aangeboden, ingekocht en beschikbaar is.	Op de VNG site staat welke (hoog) specialistische jeugdhulp landelijk wordt aangeboden, ingekocht en beschikbaar is en het Landelijk Transitie Arrangement wordt doorgezet tot 2025. Daarmee is dit onderdeel van de Randvoorwaarden gereed. Zie actielijn 1B voor sociale kaart.	Geen.
C In 2021 is weinig voorkomend hoog specialistisch intramuraal zorgaanbod gedaald, en ambulant specialistische aanbod toegenomen. Ook is de looptijd van een plaatsing gedaald.	Zie actielijn 2.	Zie actielijn 2.
D In 2020 is sprake van professioneel (collectief) opdrachtgever- en opdrachtnemerschap.	<p>Ieder aanbieder van weinig voorkomende specialistische hulp heeft een accounthoudende gemeente.</p> <p>Er is een early warning systeem ontwikkeld.</p> <p>De website www.inkoop sociaal domein.nl is gelanceerd.</p> <p>2e tranche van tien regio's volgt de OZJ Leergang Inkoop en Contractering.</p>	Ervaring opdoen met het early warning systeem en op basis hiervan doorontwikkelen.
E In 2020 geen vermijdbare administratieve lasten bij de samenwerking tussen aanbieders en gemeenten, zodat meer geld en tijd ten goed en tijd ten goede komt aan de cliënt.	<p>Het beleid voor vermindering vermijdbare administratieve lastendruk is geïntensiveerd door de aanstelling van Rita Verdonk als bijzonder adviseur vermindering vermijdbare administratieve lastendruk bij professionals. Zie actielijn 6.</p> <p>Ketenbureau I-Sociaal Domein ondersteunt gemeenten bij het consequent toepassen van de uitvoeringsvarianten van modelovereenkomsten voor i-standaarden.</p>	<p>Zie actielijn 6.</p> <p>Ontwikkelen van een taakgerichte uitvoeringsvariant door ISD.</p>

LEREN EN VERBETEREN MET ERVARINGEN IN DE JEUGDHULP

Ervaringsdeskundige bij het LOC: "Als het gaat om het krijgen van een goed beeld van de jeugdhulp, dan is tellen alleen niet genoeg. Achter alle cijfers die er te vinden zijn schuilt een hele andere wereld. Deze wereld komt tot je als je luistert naar de ervaringen van kinderen, ouders en professionals.

Leren en verbeteren met ervaringen

In de vorige voortgangsrapportage (mei 2019) werden cijfers gebruikt om te laten zien of jeugdhulp en jeugdbescherming verbetert. In dit hoofdstuk lichten we toe hoe de methode 'Leren en verbeteren met ervaringen' hierbij kan helpen. Met deze aanpak krijgen wij inzicht hoe jongeren, ouders en professionals de jeugdhulp en jeugdbescherming ervaren wat aangrijpingspunten zijn om die te verbeteren. Eind mei is het Vertelpunt Zorg voor de Jeugd geopend voor jongeren, ouders en professionals. Zij hebben via het Vertelpunt hun ervaringen met de jeugdhulp gedeeld. Op 19 september is een landelijke duidingsbijeenkomst georganiseerd over de opbrengst tot half augustus (862 ervaringen). Jongeren, ouders, professionals, ambtenaren en bestuurders hebben samen op basis daarvan verbeterideeën ontwikkeld. De onderzoeksrapportage met de uitkomsten van de landelijk opgehaalde ervaringen en de uitkomsten van de pilots in de regio's volgt in mei 2020. In deze voortgangsrapportage delen we de eerste inzichten.

Wat maakt deze aanpak bijzonder?

'Leren en verbeteren met ervaringen' stelt ervaringsverhalen van jongeren, ouders en professionals centraal. De aanpak stimuleert de vertellers positieve en negatieve verhalen te delen. Van deze verhalen kan veel van geleerd worden; het geeft echter geen representatief beeld.

Duiding van de gedeelde ervaringen gebeurt in drie stappen:

1. eerst door de verteller zelf,
2. dan tijdens de patroonevaluatie,
3. en tenslotte gezamenlijk tijdens een duidingsbijeenkomst.

We vinden het belangrijk om te benadrukken dat de ingebrachte ervaringen waarmee wordt gewerkt, zijn gestript van privacygevoelige informatie. Ze zijn dus niet te herleiden naar de persoon.

1. Jongeren, ouders en professionals delen hun verhaal

Deze verhalen zijn voornamelijk afkomstig van ouders, gevolgd door professionals en jongeren. Om de binnengekomen verhalen van context en duiding te voorzien, vraagt het Vertelpunt de vertellers om naast hun verhaal en hun situatie een beperkt aantal duidingsvragen te beantwoorden.

2. Van verhalen naar patroonherkenning

In de figuur op de volgende pagina is geïllustreerd hoe uit de gedeelde 862 ervaringen 17 observatiekaarten zijn afgeleid. Daarin waren meer dan 400 patronen aanwezig. Door middel van een patroonevaluatie zijn op basis van statistische criteria 17 sterke patronen geïdentificeerd. De 17 sterke patronen zijn elk beschreven door een neutrale, objectieve observatie. Elk patroon is onderbouwd met achterliggende ervaringen en fragmenten daaruit.

3. Van patronen naar gezamenlijke inzichten

De observatiekaarten vormden de belangrijkste input voor de duidingsbijeenkomst op 19 september. Onder het motto: 'niet praten over maar praten met', waren naast jongeren, ouders en jeughulpprofessionals aanwezig ook ambtenaren en bestuurders van gemeenten en Rijk. Alle deelnemers droegen vanuit hun eigen perspectief bij aan het samen opbouwen van inzichten en leverden een belangrijke aanzet om tot verbeterideeën te komen.

Van gezamenlijke inzichten naar verbeterideën

Tijdens de duidingsbijeenkomst zijn de deelnemers uitgedaagd om samen verbeterideën te ontwikkelen op basis van die gezamenlijke inzichten. Dit heeft geleid tot enkele ideeën en mogelijke verbeteracties.

Hoe gaan we hiermee verder?

In de komende periode gaan we aan de slag met de opbrengsten van uit de landelijke duidingsbijeenkomst. Daarnaast worden in twee regio's pilots gedaan met dezelfde methodiek: Groningen en Rijk van Nijmegen. Bij de volgende voortgangsrapportage (mei 2020) is de eindrapportage beschikbaar over het totale project.

Inzicht: Jongeren (en hun ouders) voelen zich niet altijd goed gehoord en begrepen.

- **Een voorbeeld ter illustratie:** “Een cliënt van 17 jaar keek tijdens een gesprek veel op haar telefoon. De professional ging ervan uit dat ze veel was afgeleid en niet gemotiveerd was, terwijl zij juist haar vragen slim had genoteerd op haar telefoon.”
- **Idee:** Een training opzetten die ervaringsdeskundigen kunnen geven aan professionals om de wereld van kinderen en ouders beter te begrijpen.
- **Verbeteractie:** Het komt voor dat het gedrag van een jongere geïnterpreteerd wordt door hulpverleners, zonder dat bij de jongere gecheckt wordt of dat de juiste analyse is. In het kader van investeren in vakmanschap (actielijn 6) wordt deze observatie meegenomen.

Inzicht: Jongeren en hun ouders voelen zich niet altijd gehoord en begrepen. Professionals moeten hiervoor meer tijd en ruimte krijgen/pakken. Hiervoor is meer vertrouwen nodig en minder regels.

- **Idee:** Bij de zorgtoewijzing aan een jongere moet nog meer naar de hulpvraag gekeken worden, met meer ruimte voor vertrouwen en minder beperkende regels.
- **Verbeteractie:** Bij de doorontwikkeling van de leergang inkoop besteedt het OZJ extra aandacht aan een inkoopproces dat zich richt op de behoefte van de inwoners en de verantwoordingslast voor professionals minimaliseert.

Inzicht: Ouders en jongeren voelden zich gesteund wanneer iemand echt luistert, zich kan verplaatsen in het perspectief van de ander én hielp richting te geven aan het vervolg.

- **Een voorbeeld ter illustratie:** “Een tiener liep al even rond met vragen, maar niemand uit haar omgeving kon haar helpen. Totdat ze een bevriende advocaat tegen kwam, die precies wist waar ze in haar stad terecht kon.”
- **Idee:** Een brede sociale kaart. Doel hiervan is om cliënten en hulpverleners laagdrempelig toegang te geven tot de juiste informatie. Hiermee kan de hulpverlener bij clientvragen waar hij/zij geen antwoord op heeft snel en efficiënt de benodigde kennis kan aanboren om alsnog de vraag te beantwoorden. Dit moet ondersteund worden met netwerkbijeenkomsten, zodat de lijntjes korter worden tussen de (informele) hulpverleners die op deze sociale kaart staan.
- **Verbeteractie:** In dit programma Zorg voor de Jeugd is afgesproken dat gemeenten zorgen voor een Sociale Kaart van het ingekochte jeugdhulp aanbod per regio. De VNG inventariseert op dit moment of alle regio's zo'n openbaar toegankelijke sociale kaart hebben en treedt in overleg met regio's die dat niet hebben. Op basis van deze inventarisatie kijken we samen met het OZJ hoe we de sociale kaarten kunnen doorontwikkelen en nemen daarbij deze ideeën graag mee door bijvoorbeeld ook het voorliggende preventieve aanbod op te laten nemen in de Sociale Kaart. Daarbij wordt ook gekeken welke rol onafhankelijk cliëntondersteuners hierbij kunnen spelen alsmede de nieuw ontwikkelde cliëntenroutes en jongerenroutes.

Inzicht: Jongeren en ouders worden niet altijd goed begrepen, waardoor informatie in hun dossier soms feitelijk onjuist is.

- **Een voorbeeld ter illustratie:** “Een moeder gaf tijdens een gesprek eerlijk aan dat ze elke avond een joint rookte. In haar dossier werd opgenomen dat ze drugsgebruiker was. De betreffende hulpverlener wist nog wel de context van deze opmerking, maar de opvolger die het dossier las niet.”
- **Idee:** Jongeren en ouders moeten hun eigen dossier gemakkelijker kunnen inzien, zodat onjuiste beeldvorming wordt voorkomen, gecorrigeerd of aangevuld kan worden.
- **Verbeteractie:** Hulpverleners hebben de plicht om een dossier bij te houden. Juist als verschillende hulpverleners elkaar opvolgen is het belangrijk dat in die dossiers feitelijk juiste informatie staat die bijdraagt aan de kwaliteit van de hulpverlening. In de duidingssessie bleek dat er nog veel onbekendheid is bij professionals, ouders en jongeren over wat in een dossier moet staan, en welke wettelijke rechten de betrokkene heeft. Dit sluit aan bij het streven om vermijdbare administratieve lasten te verminderen, bij het actieplan Verbetering Feitenonderzoek in de Jeugdbeschermingsketen (als onderdeel van actielijn 5) en bij het voornemen van de beroepsverenigingen om een reeks beroepsethische wegwijzers te maken. Clientenorganisaties en beroepsverenigingen zullen hier samen invullen aangeven.

Inzicht: Een goede relatie tussen jongeren en hun professional is belangrijk, maar soms komt het niet tot een match.

- **Idee:** Jongeren moeten kunnen kiezen tussen twee of drie professionals.
- **Verbeteractie:** Momenteel experimenteren meerdere jeugdzorginstellingen hiermee. Wij volgen dit met veel interesse en het OZJ verspreidt dit als goed voorbeeld in het land.

Colofon

Deze voortgangsrapportage is een gezamenlijke uitgave van de stuurgroep Zorg voor de Jeugd. Daarin zijn vertegenwoordigd:

Cliëntenorganisaties: Ieder(in), Per Saldo en MIND

Beroepsverenigingen: Nederlands Instituut van Psychologen (NIP) en Jeugdartsen Nederland (AJN) namens Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie (NVvP), Beroepsvereniging verzorgenden en verpleegkundigen (V&VN), Landelijke huisartsen vereniging (LHV), Nederlandse vereniging voor kindergeneeskunde (NVK), beroepsvereniging van professionals in sociaal werk (BPSW), Nederlandse vereniging van pedagogen en onderwijskundigen (NVO), de beroepsvereniging voor kinder- en jongerenwerk (Bv Jong), Landelijke vereniging van vrijgevestigde psychologen & psychotherapeuten (LVVP), Federatie Vaktherapeutische Beroepen (FVB) in samenwerking met Beroepsvereniging van Cliëntondersteuners (BCMB) en P3NL

Branches Gespecialiseerde Zorg voor Jeugd (BGZJ): Jeugdzorg Nederland, Vereniging Gehandicapten Nederland (VGN), GGZ Nederland, Vereniging Orthopedagogische BehandelCentra (VOBC)

Vereniging Nederlandse gemeenten (VNG)

Ministerie van Justitie en Veiligheid

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

November 2019

